

Arstiteaduskonna roll ja võimalused Eesti meditsiinis

Toomas Asser – TÜ arstiteaduskonna dekaan

Tartu Ülikooli eesmärgiks on rahvusvahelistumine ning teaduse ja hariduse edasise arengu tagamiseks olla tunnustatud konkurentsivõimeline rahvusvaheline teadusülikool. Eurointegratsioonist tulenevad suundumused on tinginud vajaduse määratleda ja planeerida ka arstiteaduskonna tulevikku. Vaatamata ühiskondlikule ebaühtlusele, mis kajastub nii vastuolulises meditsiinisüsteemi arengus kui raskustes kõrghariduse ja teaduse eelisarengu realiseerimises, on riigi ainsa meditsiinalast ülikooliharidust andva õppe- ja teaduskeskuseks Tartu Ülikool vastutav kogu valdkonna arengu eest Eestis. Aastatepikkused vaidlused residentuuri rahastamise ja staatuse üle on alles nüüdseks leidnud seadusliku reguleerituse ja sellele vastava rahastamise. Sama probleemiline on olnud ka kliinikumi kui ainsa diplomieelse õppebaasi õpetuskulude katmise süsteemi väljatöötamine; nüüdseks on see seadusega reguleeritud.

Arstiteaduskonna lähiaastate eesmärk on integreeruda rahvusvahelise akadeemilise meditsiiniga. See tähendab eelkõige mitmekülgset ulatuslikku koostööd teiste riikide ülikoolide, uurimiskeskuste ja erialaseltsidega. Vajadus viia kooskõlla teaduskonna õppe- ja teadustegevus Euroopa Liidus kehtivate standarditega paneb arstiteaduskonnale kohustuse leida uusi võimalusi oma sisemise arengu edukaks jätkamiseks. Seetõttu peab teaduskond lähiaastatel esmatähtsaks kliinilise meditsiini ja farmaatsia eriala õppe- ja teadustöö moderniseerimist ning sellele vastava materiaalse baasi ja infrastruktuuri loomist. Samavõrd oluline on akadeemilise jätkusuutlikkuse kindlustamine kõikides meditsiini põhivaldkondades. Tuleb luua ja väljaarendada kaasaegse arstiteaduse ja kogu ühiskonna arengutendentse

järgiv meditsiinikeskkond, mis on vajalik arstide ja teiste meditsiinispetsialistide koolitamiseks kõikidel kõrghariduse astmetel ülikoolis, mitmekülgseks teadustööks ning kogu Eesti meditsiinisüsteemi edukaks toimimiseks.

Arstiteaduskonna õppekavad akrediteeriti 2001. a ja on seega rahvusvaheliselt tunnustatud. 2002/2003. õppeaastaga lõppes üleminek uuele õppekavale ning viimast korda toimus tänava internatuur. Olulisemateks probleemideks akadeemilises õppes on kvalifitseeritud õppejõudude kaadri ja institutsionaalse struktuuri ebaühtlus allüksusesti ning materiaalse vahendite nappus praktilise õppetöö korraldamisel. Sellest tulenevalt on oluline pöörata suuremat tähelepanu üliõpilaste praktiliste kliiniliste oskuste omandamisele ja professionaalsete hoiakute kujunemisele, luues koostöös Tartu Ülikooli Kliinikumiga ja Eesti teiste raviasutustega senisest enam võimalusi profiilsete patsientide tagamiseks kliinilise õppetöö tarbeks. Vältimatuks on kujunenud vajadus leida uued võimalused kliiniliste erialade õppejõudude motivatsiooni tõstmiseks, tuleb kindlaks määrata arst-õppejõu staatus arendamiseks kliinilist õppe- ja teadustööd. Tähtis on kaasata selleks erialaspetsialiste väljastpoolt Tartut ning vajadusel kutsuda teaduskonda õppetööd tegema spetsialiste välismaalt.

Arstiteaduskonna strateegiliseks ülesandeks on mitmekülgne kõrgetasemeline teaduslik uurimistöö. Oluliseks impulsiks teadustöö edendamisel sai 1999. a valminud prekliinilisi instituute koondav Biomeedikum, mis sisaldab vajaliku infrastruktuuri ja hulgaliselt kaasaegset teadusaparatuuri. Tänu sellele on paranenud publikatsioonide kvaliteet ja suurenenud nende hulk. Sel aastal sai riikliku tunnustuse arstiteaduskonna baasil loodud Molekulaarse

ja Kliinilise Meditsiini Keskus, mis on lülitatud ka Euroopa VI raamprogrammi tippkeskuste võrgustikku. Loodud keskus on võimaldanud senisest enam koordineerida arstiteaduskonnas toimuvat teadus- ja arendustegevust. Teist aastat toimib neuroteaduste doktoriõppe kava, mis on end igati õigustanud ja tihendanud koostööd arsti-, sotsiaal-, bioloogia-geograafia- ning füüsika-keemiateaduskonna vahel.

Peaprobleemideks teadustöö arendamisel on selle erinev tase allüksustes, ebapiisav koostöö teaduskonnas ja teiste teadusasutustega, kvalifitseeritud ja aktiivsete teadlaste nappus ning materiaalsete vahendite piiratus. Sellest tulenevalt on vajalik oluliselt suurem koostöö institutute ja kliinikute vahel, et paremini kasutada olemasolevat potentsiaali uuritavate meditsiiniprobleemide fundamentaalsete, kliiniliste ja sotsiaalsete aspektide selgitamiseks. Suurendada tuleb motivatsiooni ja parandada akadeemilist keskkonda edukaks doktoriõppeks. Aktiivselt tegeldakse potentsiaalse teadlaskaadriga väljastpoolt arstiteaduskonda, pakkudes neile teaduskonnas olemasolevaid võimalusi teadustööks. Teaduskonnas alustab Wellcome Trust'i rahastamisel tööd teadusrühm molekulaarse patoloogia valdkonnas, mis laiendab veelgi hea kvaliteediga teaduse tegemise võimalusi. Senisest enam vajab arendamist kaasaegsel raku- ja molekulaarbioloogial ning bio- ja infotehnoloogial põhinev teadustöö. Eesmärgiks on paindlike teadlaste koosluste loomine teatud lühema kestusega projektide realiseerimiseks teaduskonnas endas, ülikoolis ja ka väljaspool, arendades koostööd teadusmahuka ettevõtluse eri vormidega. Kooskõlas kogu Tartu Ülikooli teaduspoliitikaga peab arstiteaduskond tähtsaks erinevates vormides rahvusvahelist koostööd alates ühistest teadusprojektidest kuni ühisinstitutsioonide loomiseni, sh tippkeskuste jätkusuutliku arengu toetamine.

Arstiteaduskonna arendustegevuse sihiks on meditsiiniga seotud valdkondade edendamine Eestis. Vältimatu on Maarjamõisa meditsiinilinnaku edasine arendamine uute ehitiste ja infrastruktuuri

osas, samuti uue farmaatsiakeskuse rajamine, mis loob kaasaegsed võimalused farmaatsia-alaseks õppe- ja teadustööks ning farmaatsiapõhise biotehnoloogia arenguks. Ülikoolihaiglale on oluline ja eripärane uute innovatiivsete diagnostiliste ja ravimeetodite rakendamine ning sellekohaste rakendusuringute ja meditsiiniliste tehnoloogiate hindamine. Koos sellega peab teaduskond oluliseks suurendada oma rolli ka taastus- ja hooldusravi ning füsioteraapia arendamisel ülikoolis ja kogu riigis.

Arstiteaduskonnal on alati olnud ühiskonnas täita ka õppekavaväliseid ja sotsiaalseid rolle: osaleda Eesti tervishoidu ja arstiteadust juhtivate institutsioonide töös. Teaduskond osaleb aktiivselt riigi tervishoiupoliitika kujundamisel ja vastavas õigusloomes, kusjuures oma tegevuses lähtutakse akadeemilise arstiteaduse põhimõtetest, mitte poliitilistest kaalutlustest.

Teaduskond ja selle liikmed peaksid aga kindlasti oluliselt enam vastutustundlikult teavitama avalikkust Eesti arstiteaduse ja tervishoiu edusammudest kui ka probleemidest ning püüdma omapoolse tegevusega parandada arsti elukutse prestiiži ühiskonnas.

toomas.asser@kliinikum.ee

Arstiõppes on tänavu 828 üliõpilast, neist 203 riigieelarvevälisel kohal ning 115 välismaalast. Hambaarstiõppes on 208 üliõpilast, neist 48 riigieelarvevälisel kohal ja 3 välisüliõpilast ning proviisoriõppes 210 üliõpilast, neist 54 riigieelarvevälisel kohal ja 1 välisüliõpilane. Õendusteadust õpib 20 üliõpilast. Kokku on arstiteaduskonnas 1266 üliõpilast. Üliõpilasresidente on 85, sponsorresidente 5, arst-residente 313, interne 10, magistrante 66, doktorante 120.